

מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

מבוא (4/97)

1. (א) חבות של לווה או של קבוצת לווים לתאגיד בנקאי, לא תעלה על השיעורים המפורטים בהוראה זו.
- (ב) בהוראה זו נקבעו מגבלות על סך כל החבות של לווה ושל קבוצת לווים לתאגיד בנקאי ולכל התאגידים, בישראל ומחוץ לישראל, שדוחותיהם הכספיים מאוחדים בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

תחולה (4/97)

2. (א) הוראה זו תחול על תאגיד בנקאי, למעט חברת שירותים משותפת.
- (ב) כמו כן תחול ההוראה על תאגיד כמפורט להלן, כאילו היה תאגיד בנקאי- תאגיד מהסוג האמור בסעיפים 11(א) (א3) עד (ג3) ו-11(ב) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א 1981- (להלן - חוק הרישוי), שהואגד בישראל ושנשלט על ידי תאגיד בנקאי, אלא אם התאגיד הבנקאי השולט בו מקיים כל אלה:
 - (1) כולל אותו בדוחותיו הכספיים על בסיס מאוחד;
 - (2) נתן לו שיפוי לכל התחייבויותיו;
 - (3) מקיים מערכת בקרה יעילה למעקב אחר קיום המגבלות על בסיס מאוחד.

הגדרות (4/97)

3. "אשראי"-
כמשמעותו בחוק הרישוי, למעט ערבות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון לקוח;

"אשראי על אחריות

- התאגיד הבנקאי" -
אשראי למעט מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי;

"הון" -

- הון כמשמעותו בנספח א' להוראה מס' 311 בנושא "יחס הון מזערי" (להלן - הוראה מס' 311);

”חבות” -

סך כל סכומים אלה :

- (1) אשראי על אחריות התאגיד הבנקאי ;
- (2) השקעות התאגיד הבנקאי בניירות ערך של לווה, אלא אם נוכח מההון לצורך הוראה מס' 311 ; לעניין זה - סכום ההשקעה בניירות הערך יהיה לפי הרשום בספרי התאגיד הבנקאי ; על אף האמור לעיל, תאגיד בנקאי רשאי לקחת בחשבון סכום ההשקעה בניירות ערך של לווה כלהלן :
 - (א) מניות של חברה כלולה - לפי עלות מתואמת על פי שיעור עליית המדד מתאריך הרכישה ובלבד שאם הן רשומות לפי שוויין המאזני, התוספת לשוויין הנובעת מרישום לפי שוויין המאזני, לא תיכלל בהון התאגיד הבנקאי ;
 - (ב) אגרות חוב זמינות למכירה - לפי עלות מופחתת (כמשמעותה בסעיף 2.24.ז. להוראות בדבר עריכת דוח כספי שנתי) ;
- (3) התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ; לעניין זה, ערבות בנקאית למשתכן שניתנה על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974, תשוקלל בשיעור של 60% אם טרם נמסרה הדירה למשתכן, ובשיעור של 20% לאחר מסירת הדירה למשתכן ;
- (4) עסקה עתידית - סך כל סכומים אלה :
 - (א) 10% מיתרת עסקה עתידית כמשמעותה בסעיף 12(1) לנספח ג' להוראה מס' 311 ;
 - (ב) התחייבות הלווה על פי סעיף 2(7)(ג) לנספח ג' להוראה מס' 311 ;
- (5) התחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף ;
- (6) 50% מסך כל ההתחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת בטחונות

- מהסוגים האמורים בסעיף 5 - בגובה סכום האשראי או הערבות ;
- (7) 50% מסך כל ה"התחייבויות כחתם", כמשמעותן בהוראה מס' 321, בנושא "חיתום הנפקות של ניירות ערך";
- (8) 50% מסכום הערבויות שנתן הלווה להבטחת חבות של צד שלישי לתאגיד הבנקאי, למעט ערבות כאמור שנתן מרכיב אחד של קבוצת לווים למרכיב אחר באותה קבוצה; לעניין זה, "ערבות" - לרבות התחייבות על פי ממסר, בכל צורה שהיא, שסכומה לפחות 1 מליון ש"ח או 0.1% מהון התאגיד הבנקאי, כנמוך ביניהם, אם הממסר ישמש לניכיון על ידי הצד השלישי בתאגיד הבנקאי, או כבטחון לחבות של הצד השלישי; הכל למעט סכומים כאמור לגביהם קיימת הפרשה ספציפית לחובות מסופקים;

"לווה" -

- אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לווים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות ולמעט:
- (1) המדינה, בנק ישראל, ממשלה של מדינת OECD ותאגיד בנקאי;
- (2) בנק מחוץ לישראל, המאוגד במדינת OECD ומקיים יחס הון מזערי כנדרש על ידי המלצות וועדת בזל;
- (3) בנק אחר מחוץ לישראל שהמפקח אישר לעניין זה;
- (4) תאגיד שהוראה זו חלה עליו על פי סעיף 2(ב) ושהינו בשליטת התאגיד הבנקאי;

"מדינות OECD" -

כמשמעותן בנספח ב' להוראה מס' 311;

"קבוצת לווים" -

- כל אלה יחד:
- (1) הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה;
- (2) לווים שמתקיים בהם אחד מאלה:
- (א) לווים שאחד מהם לפחות ערב לחלק מהותי מחבות הלווה האחר;

- (ב) לווים שאחד מהם לפחות ערב בערבות בלתי מוגבלת בסכום, להבטחת חבות לווה אחר ;
- (ג) לווים שחבות כל אחד מהם לתאגיד הבנקאי עולה על 5% מהון התאגיד הבנקאי, וקיימת ביניהם תלות מסחרית מהותית, שאינה מוגבלת לזמן קצר, לרבות על ידי הבטחת זכויות ;
- (3) כל מי שהמפקח על הבנקים קבע אותו כחלק מקבוצת לווים ;
- ולמעט מי שהמפקח גרע אותו מקבוצת לווים, לצורך הוראה זו ;

"קבוצת לווים נשלטת" - לווים שהתאגיד הבנקאי שולט בהם או מחזיק בהם ביותר מ-10% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה ולווה בו מחזיק הלווה המצויין ברישא ביותר מ-50% מסוג כלשהו של אמצעי השליטה (למעט חברה מאוחדת) ;

"שיפוי" - התחייבות בלתי חוזרת ובלתי מותנית לשיפוי חבות מסויימת.

מגבלות (4/97)

4. (א) חבות של לווה לתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא תעלה על שיעור של 15% מהונו של התאגיד הבנקאי.
- (ב) חבות של קבוצת לווים לתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא תעלה על שיעור של 30% מהונו של התאגיד הבנקאי.
- (ג) חבות של קבוצת לווים נשלטת לתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא תעלה על שיעור של 50% מהונו של התאגיד הבנקאי.
- (ד) סך כל החבויות של ששת הלווים וקבוצות הלווים הגדולים ביותר לתאגיד בנקאי, בניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5, לא יעלה על הונו של התאגיד הבנקאי. מובהר בזה כי לעניין זה לא תיכללנה :
- (1) חבות של קבוצת לווים נשלטת ;
- (2) חבותו של לווה אם היא כלולה בחבות של קבוצת לווים.
- (ה) המפקח רשאי בנסיבות מיוחדות, להרחיב את ההגבלות שיחולו על תאגיד בנקאי מסויים.

ניכויים (4/97)

5. הסכומים שניתן להפחיתם לצורך סעיף 4 הם בגין :
- (א) פיקדון שהופקד בתאגיד הבנקאי ואשר לגביו יש לתאגיד הבנקאי זכות קיזוז או שעבוד בדרגה ראשונה להבטחת החבות וכן קיימת התחייבות בכתב, שלא למשוך את הפיקדון כל עוד לא נפרעה החבות ;

- (ב) שיפוי של גוף מהגופים הכלולים בפסקאות (1) עד (3) בהגדרת "לווה", שניתן להיפרע מהם אם אין הלווה עומד בתנאי החבות;
- (ג) 85% משוויים בשוק של מלוות מדינה הנסחרים בבורסה, המשועבדים להבטחת החבות;
- (ד) התחייבות בלתי חוזרת של בנק מחוץ לישראל שאינו נכלל בפסקה (ב), כנגד אשראי תעודות פתוח (כמשמעותו בסעיף 32(3) בנספח ג' להוראה מס' 311) ובלבד שניתן להיפרע ממנה לאחר תשלום אשראי תעודות.

שליטה משותפת (4/97)

6. (א) חבות של קבוצת לווים המורכבת מחברה מוחזקת בשליטה משותפת ומבעל השליטה בה תכלול את החבויות של בעל השליטה וכן את החבות של החברה לפי חלקו היחסי של בעל השליטה בחברה.
- (ב) למרות האמור בסעיף קטן (א), אם קיימת אחריות של אחד או יותר מבעלי השליטה המשותפת, לפי התנאים האמורים בפסקאות (2) (א) - (ב) להגדרת "קבוצת לווים", יצורף מלוא סכום החבות של החברה לחבות כל אחד מבעלי שליטה אלה (כקבוצת לווים).
- (ג) לענין סעיף זה, "חברה מוחזקת בשליטה משותפת":
- (1) חברה, שכל בעלי השליטה בה הם חברות (כמשמעותן בפקודת החברות), שלגביה נתקבל אישור של רואה חשבון כי דוחותיה הכספיים מטופלים בדרך של איחוד יחסי בדוחות הכספיים של בעלי השליטה באותה חברה;
- (2) חברה אחרת שלגביה נתקיימו הקריטריונים כאמור בסעיף 2.6 לגילוי דעת מס' 57 של לשכת רואי חשבון בישראל.

שותפות (4/97)

7. חבות לתאגיד הבנקאי של שותפות (בין רשומה ובין בלתי רשומה), בה שותף לווה, תצורף לחבות הלווה; אולם כאשר אחריותו של שותף בחבות מוגבלת, לא תעלה התוספת לחבות של הלווה בגין השותפות על הסכום לו הוא אחראי.

מיזוגים ורכישות (4/97)

8. חל שינוי בחבות של לווה או של קבוצת לווים כתוצאה ממיזוג לווים או משינויים בשליטה על הלווה או קבוצת הלווים, וכתוצאה מכך נוצרה חריגה מהמגבלות על פי הוראה זו, יוקטן סכום החריגה בשיעורים רבעוניים שווים תוך שנתיים מיום השינוי.

קביעת נהלים (4/97)

9. הנהלת התאגיד הבנקאי תקבע, באישור הדירקטוריון, נהלים בכתב למעקב אחר ריכוזיות סיכון של לווים גדולים. נהלים אלו יתייחסו לפחות לנושאים הבאים:

- (א) קיום מערך איסוף נתונים ובקרה המאפשרים ניתוח ריכוזיות אשראי ומעקב שוטף אחר עמידה במגבלות חבות על בסיס מאוחד, לרבות בגין חבויות במשרדי חו"ל ;
- (ב) קיום מערכת בקרה פנימית לזיהוי קשרים בין לווים היוצרים לכאורה "קבוצת לווים" ; נהלים אלה יגדירו כללים למעקב אחר קשרים כלכליים, משפטיים ואחרים בין לווים גדולים לרבות דגש על איתור קבוצות לווים שהקשרים ביניהם אינם בהכרח פורמליים, אולם על פי הערכת התאגיד הבנקאי יוצרים סיכון משותף, ובקרה על מערכת זרימת המידע בתאגיד הבנקאי ובחברות בת ;
- (ג) מעקב אחר התפתחות חבות של לווים גדולים, לרבות דיווח תקופתי לדירקטוריון, גם כאשר החבות אינה חורגת מהמגבלות ; בנהלים אלה תיקבענה הסמכויות להגדלת חבות של לווים כאמור וסף החבות המחייב מעקב.

דיווח (4/97)

10. (א) תאגידים עליהם חלה הוראה זו, ידווחו למפקח על הבנקים, אחת לשלושה חודשים, על חבויותיהם של לווים, קבוצות לווים וקבוצת לווים נשלטת כמפורט בהוראה מס' 810 להוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים.
- (ב) הדיווח על פי סעיף זה ייעשה הן על בסיס מאוחד והן על בסיס לא מאוחד (זאת אף כי המגבלות חלות רק על בסיס מאוחד).
- (ג) בדיווח על חבות קבוצת לווים וקבוצת לווים נשלטת יש לפרט את מרכיבי הקבוצה.
- (ד) יש לדווח למפקח על הבנקים על חבויות של לווים אשר חרגו מהמגבלות, תוך 7 ימים מיום קרות החריגה.

אישור חריגות (4/97)

11. (א) המפקח רשאי לאשר חריגות מהמגבלות, לתקופה שתיקבע על ידו, אם נוצרו עקב שינוי בנסיבות כלכליות, כגון שינוי מהותי בשער חליפין של מטבעות או בשל רווחים על בסיס שווי מאזני.
- (ב) הגיש תאגיד בנקאי, באישור הדירקטוריון, בקשה מנומקת בכתב לאשר חריגה מהמגבלות בנסיבות אחרות, והשתכנע המפקח כי נסיבות העניין מצדיקות את הדבר, ישקול המפקח על הבנקים אישור חריגות אחרות מהוראה זו ; בין יתר שיקוליו, ישקול המפקח את שני אלה :
- (1) האם הגיש הלווה לתאגיד הבנקאי תוכנית הבראה אשר לדעת המפקח היא בת יישום ;
- (2) האם מתוכנית ההבראה כאמור, מתחייבת הגדלה חריגה בחבות הלווה.

הוראות מעבר (4/97)

12. (א) נוצרה חריגה מהמגבלות על פי הוראה זו כתוצאה מיישום השינויים להוראה ביום 1.1.1998, יוקטן סכום החריגה, בשיעורים רבעוניים שווים תוך שנתיים מתאריך זה.
- (ב) אישור שנתן המפקח לפי ההוראה טרם תיקונה ביום 1.1.1998 - בטל. נוצרה חריגה כתוצאה מכך, תוקטן החריגה כאמור בסעיף קטן (א).

* * *